

naturaliter inditam, aut fluentem ab aliqua sub-

XLIII.

stantia creata.
Quòd verò nec possit esse substantia creata habens intellectum superioris ordinis, & rationis, qui haberet sufficientes vires connaturales ad eligendam visionem Dei, qui eminenti ratione diceretur lumen gloriae connaturale tali creatura: hoc (inquam) est quòd directè & à priori probatur à discursu Dni Thomae superius fuscè declaratur. Quia talis intellectus esset connaturalis substantiæ à qua manaret, & potentialis sicut illa, quam respiceret vt proprium & proportionatum obiectum, ad cuius normam (vt ita dicam) conciperet quidquid conciperet: in hoc autem ordine sunt omnes intellectus de facto creati, & inde habent vt non possint naturaliter videre Deum.

D. Tho.

Repugnantia ergo inuoluitur, cum dicitur talis intellectus esse superioris ordinis. A posteriori autem, & ab incommodis declarari potest primo, quia talis substantia esset naturaliter perfectè beata. Secundo, quia necessitate naturali videret Deum, sicut nunc intellectus informatus lumine gloriae naturali necessitate videt. Tertio naturaliter esset omnino impeccabilis; quia visio Dei reddit impeccabilem. Quarto lumen gloriae quod nunc datur hominibus vel angelis, proxime & immediate non tam esset participatio increati luminis Dei, quam creati luminis talis intellectus. Quinto, vel visio quam talis intellectus eliceret, esset alterius, & nobilioris speciei, quam nunc sit visio beatifica, quòd repugnat; vel nunc visio beatifica in tota sua latitudine esset extra connaturale subiectum, cum tamen posset illud habere: quæ etiam esset magna imperfectio. Igitur illorum Theologorum opinio (si qui lumen) qui crediderunt lumen gloriae esse posse connaturale creaturæ, non solum non enervat vim rationis factæ, verum potius efficacia illius rationis in eo conspicitur, quòd talis opinio à priori per eam improbat, cum tamen à posteriori & ab incommodis factis etiam constet illam esse falsam.

Discrimen inter lumen gloriae, et lumen connaturale creaturae.

XLIII.

Atque hinc etiam facile responderi potest ad instantias, vel obiectiones quæ ex hoc lumine fieri solent contra discursum superioris factum, quòd nimirum si ille efficax sit, æquè probet esse impossibile videre Deum per hoc lumen creatum, quantum diuinitus infusum. Primo, quia intellectus affectus hoc lumine dicitur connaturaliter videre Deum: & tamen & ipsum lumen, & intellectus vt affectus illo, est ens potentiale, habetque modum essendi multo inferiore, quam sit modus essendi diuinitatis: ergo vel ex hoc modo essendi nihil concludi potest de ceteris intellectibus, & luminibus creatis, vel æquè probat de lumine gloriae creatio, nam quòd illud super naturale dicatur, & alia naturalia, nil refert, si quantum creati est, eandem inproportionem, idemque impedimentum habet.

XLV.

Discendum autem est rationem esse longè diuerfam, quia lumen naturale cuiuscunque intellectus creati, sicut, inrinfecè manat ab essentia creata, ita

commensuratur illi in virtute & modo agendi, eamque respicit vt primum & accommodatum obiectum: estque quasi coniunctum instrumentum eius ad omnes intellectiones eliciendas, quæ tamen ipsamet essentia, quæ est radix illius luminis, est propria & principalis causa per suum proprium influxum. Lumen autem gloriae, quod Theologidicunt infundi beatis, sicut nulli creature esse potest connaturale, ita peculiari quodam modo & ratione ab essentia diuina fluit tanquam singularis participatio increati luminis eius: ideoque & ipsam primario respicit vt proprium & accommodatum obiectum suum, & modum operandi eius participat, & est proprium instrumentum eius ad visionem eiusdem efficiendam, cuius propterea visionis nulla creata essentia est principalis, & quasi radicalis causa, sed ipsamet essentia diuina. Quia sicut intellectus est instrumentum anime, ita lumen est instrumentum Dei. Hoc autem modo dicitur instrumentum, non quia eo modo quo agit, non agat virtute propria & proportionata, nam reuera ita agit, & sub eadem ratione dici potest causa proxima, principalis in suo genere; sed quia est virtus subordinata alteri, cui sub alia ratione principalis tribuitur operatio: sicut calor dicitur instrumentum ignis etiam ad calefaciendum, & intellectus instrumentum anime ad intelligendum: ad hunc ergo modum lumen gloriae nullius creature instrumentum est, sed Dei: hac igitur ratione dicitur Deus esse illius visionis causa principalis.

Deinde, quia illud lumen non est tota virtus actiua illius visionis in ratione facultatis proxime, sed necesse est ut intellectus etiam creatus, in quo est tale lumen, suam proximam actiuitatem adhibeat, partialem (vt aiunt) partialitate causæ, non effectus; illa enim omnino necessaria est vt actus sit vitalis. Eam verò actiuitatem non adhibet intellectus vt virtus naturalis, etiam si per entitatem suam illam adhibeat, sed vt est virtus obedientialis, quia tota actio, totusque effectus supernaturalis est: agit ergo vt virtus subordinata Deo, atque adeo vt instrumentum eius: vnde hoc etiam titulo dicitur Deus causa principalis. Tandem, quia in actione intelligendi (sicut in omni actione animalium) præter actiuitatem facultatis proxime intercedit actualis influxus ipsiusmet anime, vel essentia: in qua radicatur talis facultas, & ideo illa censetur principale principium talis actionis, non denominatio tantum, sed causalitate vt supra disput. 18. tractatum est. Ad hunc ergo concursum præstantum circa visionem beatam insufficientes est omnis creatura essentia: & ideo in hoc etiam operatur vt instrumentum Dei, qui propterea cum his principijs longè altiori auxilio cõcurrit, quam si in omnibus ipsis principijs esset connaturalis, & proportionata virtus ad talem actionem: & ideo hanc etiam ob causam est Deus principalis causa illius operis.

Nec verò inde sequitur (vt quidam obijciunt) Deum denominari videntem illa visione, eo quod actio præcipue denominare solet causam principalem: hoc (inquam) non sequitur, nam videre non est denominatio præcisè agentis vt sic, sed talis agentis qui in se recipiat, & informetur visione: propter quod Aristoteles dixit intelligere esse quoddam pari, sicut sentire. Deus autem ita efficit illam visionem, vt eam non recipiat, neque illa informetur; homo autem vel angelus rectè dicitur videre

XLVI.

Intellectus creatus instrumentum solum beatam visionem attingit.

XLVII.

Intellectus creatus non Deus beatifica visione videtur denominatur.